

SANATÇI BORÇLANMASI PRİMLERİ

Mehmet ÇIRIKA *

1994 yılının Aralık ayında kabul edilen 4056 sayılı Yasa ile “Bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılan; film, tiyatro, sahne, gösteri, ses ve saz sanatçıları ile müzik, resim heykel, dekoratif ve benzeri diğer uğraşları içine alan bütün güzel sanat kollarında çalışanlar ile düşünür ve yazarlar” için 15 yılı (5400 günü) aşmamak üzere, sigortasız geçen çalışma sürelerini (SSK) Sosyal Sigortalar Kurumu’na borçlanma olanağı getirilmiştir.

4056 sayılı yasa 1 Ocak 1995 tarihinden itibaren 1 yıl süreyle yürürlükte kalacaktır.

Sanatçıların borçlanma belgeleri işverenliklerce, işverenlerin bulunamaması halinde ise; sendika, dernek, vakıf ve benzeri ilgili meslek kuruluşlarıncaya düzenlenecek ve borçlanma primleri borçlanan sanatçılar tarafından ödenecektir.

4056 sayılı yasa gereğince yapılacak borçlanmalarda, borçlanma primleri, ödeme tarihinde geçerli olan günlük asgari prim tutarı üzerinden borçlanan sanatçılar tarafından ödenecektir.

4056 sayılı Yasaya göre yapılacak olan sanatçı borçlanmalarında, **malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları** için borçlanma primi ödenmesi öngörülmüş olup, bu sigorta kolları için ödenmesi **gereken prim oranı ise toplam %20**’dir.

Ancak (SGK) Sosyal Güvenlik Kurumu, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun yürürlüğe girdiği 1 Ekim 2010 tarihinden sonra, 5510 sayılı Yasanın 41. maddesinde düzenlenen genel borçlanma hükümlerini dayanak göstererek, 4056 sayılı Yasaya göre yapılan sanatçı borçlanması primlerini de %32 oranı üzerinden tahsil etmeye başlamıştır. Bunun sonucu olarak da sanatçılarca ödenen borçlanma prim oranını üçte birden fazla artırmıştır.

Geçmişte (SSK) Sosyal Sigortalar Kurumu’nca yapılan uygulamalar nedeniyle, SSK aleyhine dava açmak zorunda kalan ve davalarını kazandıkları halde, yıllarca süren dava sürecinde borçlanma primlerinin çok fahiş miktarlarda yükselmiş olması nedeniyle, primlerini ödeyemeyen ve emekli olamayan ünlü ünsüz bir çok müzik sanatçısı mevcuttur.

Buna ek olarak ödenmesi gereken borçlanma prim tutarının üstelik de yasaya aykırı bir şekilde üçte birden fazla artırılması, zaten önemli bir çoğunluğu asgari yaşam standardının altında yaşamaya çalışan sanatçıları daha da zor duruma düşürmüştü ve borçlanma primleri tamamıyla ödenemez hale gelmiştir.

* Müzik-Sen Genel Başkanı

SGK' nın dayanak gösterdiği 5510 sayılı Yasanın 41. maddesinde, 4056 sayılı Yasaya göre yapılacak sanatçı borçlanmalarıyla ilgili bir hükme yer verilmediği göz önünde tutulduğunda, söz konusu sanatçı borçlanmalarında %32 oranında prim tahsil edilmesinin, anılan 41. maddenin hem sözel anlamına hem de amaçsal yorumuna aykırı düştüğü açıkça görülmektedir.

Kaldı ki, 4056 sayılı Yasa sanatçı borçlanmalarını düzenleyen özel bir yasa olup, özel yasa hükmü mevcutken, 4056 sayılı yasaya göre yapılan borçlanmalarda, borçlanmalarla ilgili genel yasa hükmünün uygulanması hukukun temel ilkelerine aykırı düşmektedir.

Bu şekilde, SGK'ca gerek 4056 sayılı Yasa hükümlerine gerekse 5510 sayılı Yasa'nın 41. maddesine aykırı davranılarak, sanatçılardan geçmişte kalan borçlanma süreleri için **analık, hastalık, iş kazası ve meslek hastalığı gibi kısa vadeli sigorta kolları primi**, bir başka deyişle **artık verilmesi mümkün olmayan sağlık hizmeti karşılığında %12 oranında sağlık sigortası primi tahsil edilmektedir.**

Nitekim, SGK Sigorta Tescil ve Hizmet Dairesi Başkanlığının sanatçılara gönderilen konuyla ilgili yazılarında da 4056 sayılı Yasaya göre yapılan sanatçı borçlanmalarında, maluliyet, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinin ödenmesi gerektiği belirtilmiş olup, bu sigorta kolları için ödenmesi gereken prim oranı toplamı %20'dir. **Buna karşın, SGK kendi yazılarına da aykırı olarak, sanatçılardan %20 yerine %32 oranında borçlanma primi tahsil edilmektedir.**

Sanatçılara borçlanma hakkı veren 4056 sayılı yasa ile getirilmiş olan özel düzenlemenin ötesinde, aynı haksız ve hukuk dışı durumun, 5510 sayılı Yasanın 41. maddesine göre, SGK' na yapılan **tüm hizmet borçlanmaları için geçerli olduğunu ve Kuruma borçlanma yapan tüm sigortalılardan da nimet-külfet dengesine aykırı olarak, artık yararlanılması mümkün olmayan kısa vadeli sigorta kolları için fazladan %12 oranında prim tahsil edildiğini** düşünüyoruz.

Ancak genel borçlanmalar konusundaki haksızlığın giderilebilmesi için, ya söz konusu 41. madde hükümlerinin iptali amacıyla yargı yoluna gidilmesi yada madde hükmünün değiştirilmesi zorunluluğu bulunmaktadır.

Yukarıda açıkladığımız hukuki gerçekler doğrultusunda, SGK' nın bir an önce yanlıştan dönmesini ve 4056 sayılı yasaya göre yapılan borçlanmalarda yasaya aykırı uygulamasına son vererek sanatçıların bu konudaki mağduriyetlerini bir ölçüde de olsa hafifletmesini diliyoruz.

DAYANAK:

a) 506 sayılı Sosyal Sigortalar yasasına 8.12.1994 kabul tarihli ve 4056 sayılı yasayla eklenen geçici 80 inci madde,

b) 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık sigortası Kanunu'nun 41 inci maddesi.